

Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická

2. Úvod do sociální správy II

Sociální politika 2

Iva Poláčková

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Inovace VOV
pedagogicko-sociální oblast

Struktura prezentace:

- Financování sociální správy
- Subjekty a objekty sociální správy
- Výstavba veřejné sociální správy

Financování sociální správy - náklady

- *Náklady na činnost* – náklady spojené s vlastní sociální činností
- *Správní – neinvestiční náklady* – náklady na administrativní činnost, jsou prostředkem k dosažení hlavního cíle = uspokojení klienta
- *Investiční náklady* – investice do staveb a techniky, nepatří sem předměty dlouhodobé potřeby do určité ceny

(Tomeš, 2009)

Financování sociální správy - zdroje

- *Stát* – financuje sociální správu z daní, poplatků, pokut, darů a dalších zdrojů
- *Veřejné samosprávné korporace* (kraje, obce, ...) – zdroje získává ze státního rozpočtu, ze svých poplatků, darů atd.
- *Zaměstnavatelé* – odvádí pojistné za své zaměstnance, hradí další náklady spojené s pracovním místem (např. náklady BOZP apod.)
- *Občan, účastník* – povinná solidarita s ostatními občany (spoluúčasť na sociálním a zdravotním pojištění apod.), dobrovolná solidarita (dary)

(Tomeš, 2009)

Způsoby financování

- *Převody (pay-as-you-go, PAYG)* – průběžné financování (přerozdělování v sociálním prostoru)
- *Spoření (funding)* – fondové financování (např. penzijní připojištění)
- *Úlevy* – úlevy z daní nebo poplatků

Financování veřejné sociální správy

- Financuje se převodem peněz – redistribucí
- *Redistribuce v sociálním prostoru* – peníze mění majitele; jedná se o transfer mezi ekonomicky aktivními a neaktivními, mezigenerační transfer apod.
- *Redistribuce v sociálním čase* – peníze nemění majitele, ale vlastník si je musí povinně šetřit.

Financování nestátní sociální správy

- *Vlastní zdroje* – např. členské příspěvky, sponzoring, sbírky apod.
- *Veřejné zdroje* – zdroje ze státního rozpočtu, z rozpočtů krajů a obcí

Subjekty sociální správy

- Za subjekt je považován ten, kdo je povolán konat ve prospěch jiných objektů (smlouvou či právním předpisem):
  - *subjekty veřejné sociální správy (stát – státní správa, veřejnoprávní korporace – veřejná samospráva, veřejné ústavy a podniky, veřejné fondy a nadace,*
  - *neziskové organizace (spolky, zapsané ústavy, sociální družstva,...),*
  - *ziskové organizace apod.*

Objekty sociální správy

- Všichni ti, jimž je určena podpora, pomoc, služby:
  - *občané,*
  - *uživatelé služeb,*
  - *příjemci sociálních dávek apod.*

Výstavba veřejné sociální správy v ČR

- **Veřejná sociální správa** je soustavou vzájemně propojených sociálních subjektů.
- Centrálním orgánem sociální správy je **Ministerstvo práce a sociálních věcí** a jemu přímo podřízené úřady:
  - Česká správa sociálního zabezpečení (spravují systém **sociálního pojištění**)
  - Úřady práce (spravují systém **politiky zaměstnanosti a státní sociální podpory**)
  - Státní úřad inspekce práce
  - Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí

Subjekty veřejné sociální správy, jejich činnost a kompetence

- **Poradní orgány Poslanecké sněmovny a Senátu**
- **Poradní orgány při Úřadu vlády ČR**
- **Ústřední orgány vlády:**
  - *Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR*
  - *Ministerstvo vnitra ČR*
  - *Ministerstvo zdravotnictví ČR*
  - *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR*
  - *Ministerstvo obrany ČR*
  - *Ministerstvo spravedlnosti ČR*
  - *Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*
  - *Ministerstvo dopravy ČR*
  - *Ministerstvo financí ČR*
- **Kraje a krajské úřady**
- **Hlavní město Prahy**
- **Obce a obecní úřady**

Poradní orgány Poslanecké sněmovny a Senátu

- **Výbor pro sociální politiku**(zřizuje ho PS a má další podvýbory, v současné době např. Podvýbor pro osoby se ZP a sociálně potřebné, Podvýbor pro pracovní právo a zaměstnanost a Podvýbor pro sociálně pojistné systémy)
- **Stálá komise pro rodinu a rovné příležitosti** (zřizuje PS)
- **Výbor pro zdravotnictví a sociální politiku** (zřizuje Senát)

Poradní, pracovní orgány při Úřadu vlády ČR

Vláda si zřizuje k podpoře své činnosti své poradní a pracovní orgány (dále jen PPOV) složené z členů vlády a dalších odborníků. PPOV mohou být zřízeny jako stálé nebo dočasné orgány podle charakteru problematiky, kterou se zabývají.

- **Zmocněnec vlády pro lidská práva**
- **Rada vlády pro záležitosti romské menšiny**
- **Rada vlády pro lidská práva**
- **Rada vlády pro národnostní menšiny**
- **Rada vlády pro nestátní neziskové organizace**
- **Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky**
- **Vládní výbor pro zdravotně postižené občany**

Atd. <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/>

Poradní a pracovní orgány, jejich činnost nezajišťuje Úřad vlády

- **Rada pro zdraví a životní prostředí**
(zabezpečuje Ministerstvo zdravotnictví)
- **Rada hospodářské a sociální dohody**
(zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí)
- **Rada vlády pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci**
(zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí)
- **Rada vlády pro seniory a stárnutí populace**
(zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí)
- **Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů**
(zabezpečuje Ministerstvo práce a sociálních věcí)

Ministerstvo práce a sociálních věcí

- MPSV je ústředním orgánem státní správy pro pracovněprávní vztahy, bezpečnost práce, zaměstnanost a rekvalifikaci, kolektivní vyjednávání, mzdy a jiné odměny za práci, důchodové zabezpečení, nemocenské pojištění, nemocenské zabezpečení, sociální péči, péči o pracovní podmínky žen a mladistvých, právní ochranu mateřství, péči o rodinu a děti, péči o občany, kteří potřebují zvláštní pomoc, a pro další otázky mzdové a sociální politiky.

Činnosti MPSV ČR

- tvorba koncepcí a metodik,
- rozhodování ve správním řízení,
- Inspekce kvality sociálních služeb,
- předkládá poklady pro sestavení návrhu státního rozpočtu,
- legislativní činnosti, tvorba právních předpisů,
- řízení zařízení sociální péče, které zřizuje,
- zpracovávání výkladů k předpisům ve své působnosti,
- metodicky řídí ÚP, krajské a kompetentní obecní úřady a orgány činné v oblasti soc. dávek, soc. služeb a dávek v nezaměstnanosti,
- konzultační činnost,
- odpovídá za využívání finanční pomoci z ESF v ČR atd.

Organizační členění MPSV

- v čele stojí ministr – člen vlády
- od 30. 7. 2018 je ministryní Jana Maláčová

Organizační struktura MPSV

- poradci ministra, které si ministr volí
- náměstci ministra
- ředitelé odborů (např. Odbor rodiny a ochrany práv dítěte, odbor sociálních služeb a sociální práce, odbor nepojistných dávkových systémů, odbor EU a mezinárodní spolupráce, odbor analýz a statistik atd.)
- odborné orgány MPSV (např. Dotační komise, Dávková komise ministra práce a sociálních věcí, Akreditační komise apod.)

Instituce řízené MPSV ČR

- Úřad práce České republiky (ÚP ČR)
- Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)
- Ústavy soc. péče (v současnosti se jedná celkem o 5 zařízení)
- Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí (ÚMPOD)
- Státní úřad inspekce práce (SÚIP)

- Dále zřizuje příspěvkové organizace – např.:
- Výzkumný ústav práce a sociálních věcí (VÚPSV)
- Výzkumný ústav bezpečnosti práce (VÚBP)
- Technický ústav bezpečnosti práce (TÚBP)
- Fond dalšího vzdělávání (FDV)

Činnost dalších ministerstev v oblasti veřejné sociální správy

MV – azylová politika, soc. zabezpečení PČR, HZS ČR apod.

Mzdr. - agenda zdravotní politiky

MŠMT – speciální vzdělávací potřeby, ústavní a ochranná výchova, celoživotní vzdělávání

MO – důchodové a soc. zabezpečení vojáků z povolání

MS – správní soudnictví, probační a mediační služby apod.

MMR – bytová politika (koncepce sociálního bydlení)

MD – koncepce a realizace přepravy osob se ZP apod.

MF – státní rozpočet a dotace

Nižší orgány veřejné sociální správy

- **Česká správa sociálního zabezpečení** má celkem 92 pracovišť v celé České republice (bývalá okresní města) a kontaktní místa v obcích s rozšířenou působností, všechna poskytují služby ze všech oblastí sociálního zabezpečení.
  - *ve všech bývalých okresních městech – Okresní správa sociálního zabezpečení – OSSZ*
  - *v Praze – Pražská správa sociálního zabezpečení – PSSZ*
  - *v obcích s rozšířenou působností – místní správa sociálního zabezpečení - MSSZ*
- **Úřady práce** mají pracoviště v každém bývalém okresním městě s působností pro daný okres a kontaktní místa v obcích s rozšířenou působností.
- **Odbory sociální věci MÚ, KÚ, OÚ**

Česká správa sociálního zabezpečení

Největší finančně správní instituce

Spravuje agendu důchodového a nemocenského pojištění.

ROZHODUJE ZEJMÉNA:

- o dávkách důchodového pojištění a o jejich výplatě (není-li k tomu pověřen jiný orgán státní správy),
- o povinnosti občana vrátit dávku důchodového pojištění poskytnutou neprávem nebo v nesprávné výši,
- o odvoláních ve věcech, v nichž v prvním stupni rozhodla okresní správa sociálního zabezpečení,
- o odstranění tvrdostí, které by se vyskytly při provádění sociálního zabezpečení, pokud jí bylo v jednotlivých případech svěřeno,
- plní úkoly při výplatě dávek sociálního zabezpečení do ciziny,
- řídí a kontroluje činnost okresních správ sociálního zabezpečení,
- zajišťuje vydávání tiskopisů předepsaných podle zákona,
- vede registr pojištěnců důchodového pojištění,
- posuzuje zdravotní stav v rozsahu stanoveném zákonem atd.

OSSZ / PSSZ /MSSZ

ZEJMÉNA ROZHODUJÍ:

- ve sporných případech o vzniku a zániku důchodového pojištění,
- ve sporu mezi občanem a jeho zaměstnavatelem o správnost zápisu v evidenčním listu důchodového pojištění,
- o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti včetně záloh, o penále k pojistnému na sociální zabezpečení,
- o pokutách za nesplnění povinností zaměstnavatelů a osob samostatně výdělečně činných v sociálním zabezpečení,
- o době a rozsahu péče osoby pečující osobně o osobu, která je závislá na péči jiné osoby ve stupni atd.

Místní příslušnost

- Trvalý pobyt občana
- Sídlo zaměstnavatele
- Místo výkonu samostatně výdělečné činnosti
- Místo hlášení k pobytu, jde-li o cizince

Úřad práce

Úřad práce ČR – generální ředitelství v Praze
Krajské pobočky ÚP
- dále jsou zřizovaná tzv. kontaktní pracoviště

Úřady práce plní úkoly v těchto oblastech:

- a) zaměstnanosti,
- b) ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele,
- c) státní sociální podpory,
- d) dávek pro osoby se zdravotním postižením,
- e) příspěvku na péči
- f) pomoci v hmotné nouzi.

Krajské pobočky ÚP

Krajská pobočka pro hlavní město Prahu
Krajská pobočka v Příbrami
Krajská pobočka v Českých Budějovicích
Krajská pobočka v Plzni
Krajská pobočka v Karlových Varech
Krajská pobočka v Ústí nad Labem
Krajská pobočka v Liberci
Krajská pobočka v Hradci Králové
Krajská pobočka v Pardubicích
Krajská pobočka v Jihlavě
Krajská pobočka v Brně
Krajská pobočka v Olomouci
Krajská pobočka v Ostravě
Krajská pobočka ve Zlíně

Kraje a krajské úřady

- Kraj je veřejnoprávní korporace – řídí se zákonem č.129/2000 Sb., o krajích.
- Kraj je charakterizován územím, na kterém pečuje o své občany, hospodaří s majetkem podle vlastního rozpočtu, do kterého přispívá vláda ze státního rozpočtu.
- Vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost za právní úkony, které z těchto vztahů vyplývají.

ZASTUPITELSTVO

RADA

HEJTMAN

KRAJSKÝ ÚŘAD

Samosprávná působnost krajských úřadů

- předkládání návrhů zákonů Parlamentu ČR
- vydávání vyhlášek kraje
- schvalování programů rozvoje krajů
- zřizuje zařízení sociálních služeb atd.

Přenesená působnost krajských úřadů

- výkon státní správy v tzv. přenesené působnosti – rozsah je stanoven v jednotlivých zákonech
- přezkum rozhodnutí
- ukládá sankce podle zákona
- odborná a metodická pomoc obcím
- provádí kontrolu výkonu přenesené působnosti obcí
- zřizuje funkci koordinátora pro romské záležitosti
- v oblasti soc. služeb vydává registrace a zajišťuje kontrolu plnění formálních náležitostí

Hlavní město Praha

- veřejnoprávní korporace s vlastním majetkem, vlastními příjmy a hospodařící podle vlastního rozpočtu

PRIMÁTOR

RADA

ZASTUPITELSTVO

JEDNOTLIVÉ MĚSTSKÉ ČÁSTI

Obce a obecní úřady

- obec tvoří územní celek, který je vymezen hranicí obce (podle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích) – obce se mohou po dohodě slučovat nebo rozdělovat
- obce má svůj majetek, se kterým hospodaří podle svého rozpočtu
- při plnění úkolů chrání veřejný zájem dle příslušných právních předpisů
- obec se 3000 obyv. je městem, pokud tak stanoví předseda PS po vyjádření vlády
- dále jsou v zákoně určena statutární města (v jejich čele stojí primátor, mají magistrát, radu, zastupitelstvo)

<http://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

Samostatná působnost obecních úřadů

- záležitosti, které jsou v zájmu obce a jejích občanů, např.:
- bydlení – pro nízkopříjmové rodiny apod.
- komunitní plánování soc. služeb
- ochrana veřejného pořádku
- vzdělávání a výchova atd.

Přenesená působnost obecních úřadů

- vykonává státní správu v přenesené působnosti a její výkon je zajišťován obecním úřadem, tj. že činnosti vykonává jménem státu
- výkon přenesené působnosti není právem obce, ale její povinností – patří sem např. evidence obyvatelstva, evidence a platby poplatků za svoz komunálního odpadu apod.
- pověřených obecních úřadů je v současné době cca 400

Obce, obce s pověřeným obecním úřadem, obce s rozšířenou působností

- **Obce (se základním rozsahem výkonu státní správy)**
- **Obce s pověřeným obecním úřadem** - rozhoduje v prvním stupni ve správním řízení o právech a právech stanovených povinnostech fyzických a právnických osob, pokud zákon nestanoví jinak (*tzv. obce II. stupně, obce II. typu*)
- **Obce s rozšířenou působností** - jsou mezistupněm mezi krajskými a obecními úřady a vykonávají přenesou státní správu v přenesené působnosti. Jsou obcemi s nejširším rozsahem výkonu státní správy v přenesené působnosti (*tzv. obce III. stupně, obce III. typu*)

Zdroje:

- TOMEŠ, Igor. *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-483-0.
- www.mpsv.cz
- www.cssz.cz
- <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>
- **Obrázkové zdroje:**
Obr. 1 – autorská fotografie

